

SISUKORD

Maarja Mändmaa	Juhtkiri	3
Toomas Sepp	“Mis oli, mis on, mis tuleb, mis mitte tulemata ei jää”	4
Lissi Kurg	“Maailm meile kõigile”	6
Lissi Kurg, Meelis Joost	“KAMPAANIA 2003”	12
Maret Priske	”Uudiseid Euroopast”	15
Liina Vinnal	“Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse õpilased Saksamaal praktikal”	18
Katrin Kuljus	“Kui sõpra tahad, siis taltsuta mind...”	20
Uno Taimla	“10 aastat vaegkuuljate organisatsioonilist tegevust”	23

AJAKIRI “Sinuga”

Toimetaja: Eha Leppik

Toimetuse kolleegium: Kaia Kaldvee,

Lissi Kurg, Kai Kukk

Kujundaja: Juta Vallikivi

Eesti Puuetega Inimeste Koda

**Gonsiori 29-107,
10147 TALLINN**

Tel: 62 69 952

Faks: 62 69 951

www.epikoda.ee

epikoda@epikoda.ee

Hea lugeja,

Tervitan Sind alanud 2003ndal aastal, mis puuetega inimeste jaoks on eriline – see on Euroopa puuetega inimeste aasta.

Sama oluline on see aasta puueteta inimestele – sel aastal peaks mõtlema enam sellele, mida ja kuidas teha, et füüsiliselt ja vaimselt loodud erisused ning vastasseisud puuetega ja puueteta inimeste vahel kaoks.

Sirvisin möödunud aasta viimast “Sinuga” numbrit ja mulle jäi silma temade loetelu, millele püütakse sel aastal tähelepanu võita. “Võrdsed võimalused”, “iseseisvus”, “vabanemine eelarvamustest”, “erisuste respektierimine” olid vaid mõned märksõnad pikas loetelus. Tunduvad nii loomulikud ja arusaadavad, et imelik on mõelda, miks me neisse veel tõsiselt ei suhtu.

Minul ei ole negatiivseid eelarvamusi puuetega inimeste suhtes. Vastupidi – mul on positiivne eelarvamus. Ma arvan, et puuetega inimesed on suure eeskuju oma optimismiga. Nende suhtumine ja olemine on kadestamisväärset elurõõmus. Kui vahel tundub elu igav, mõttetu, kibestunud, raske – siis vaadates, kuidas puuetega inimesed sellest kõigest üle on, kuidas nad leiavad pisiasjadeski rõõmustamisväärset – see on imeline.

Euroopa puuetega inimeste aasta peab olema õppimise aasta eelkõige puueteta inimestele – elurõõm, optimism ja tegusus on need omadused, mis on väärt endas kanda. Ja likvideerida tuleks ammuks võlad – saada lahti negatiivsetest eelarvamustest ja luua inimväärne keskkond puuetega inimestele.

Parimat,

Maarja Mändmaa
Sotsiaalministeeriumi kantsler

seatud ka pikemaks perioodiks, peaksime alati endalt küsima – missugune jõulukink on meil 2003. aasta lõpul jõulukuuse alla panna või mida me alanud aastalt selle lõpus võime vastu võtta.

Siinkohal tooksin välja minu arvates kõige olulisemad läbimurde valdkonnad.

Kõigepealt **tööhõiveküsimused**. Katsugem üheskoos aru saada, missugused on need võimalikud töökohad, mis meie puudega inimestele on sobilikud, missugune peab olema see seadusruum, mis tooks ettevõtja meie probleeme lahendamata, missugused peaksid olema ettevõtjat huvitavad seadusparandused. On ju siin, nagu ka muudes valdkondades, edu võimalik üksnes siis, kui sellest koostööst võidavad kõik: nii riik, kes vabaneks paljude puuetega inimeste ülalpidamisest; puuetega inimesed ise, kes saaksid ennast tunda täisväärtuslike inimestena, ja ka ettevõtjad, kes saaksid oma tegevuse jätkamiseks vajalikku kasumit. Kindlasti on ettevõtjate hulgas neid, kes on nõus oma panuse andma sotsiaalvaldkonna arengusse, kuid edukaks kujuneb siiski pikemas perspektiivis see lahendus, mis baseerub kõigi osapoolte huvide arvestamisel. Katsugem siis niisuguseid ettevõtjaid leida ja püüdkem nad kaasata oma tegevusse.

Teine eesmärk peaks olema endale **uute sõprade leidmine**. Ja mitte ainult uute sõprade leidmine, vaid ka meie kauaaegsete partnerite kinnistamine enda külge. Mõelgem korra, kas oleme neid piisavat meeles pidanud, neid uutele headele tegudele innustanud, nende juurde läinud ka siis, kui meil on midagi neile anda või millegi üle koos rõõmustada. Olen sügavalt veendunud, et vaenlasi on alati lihtsam leida kui sõpru. Tehkem siis kõik endast olenev, et sõpru oleks meil rohkem ja vaenlasi vähem.

Koostöövaldkonnas kohalike omavalitsustega ja ministriumitega on kindlasti palju reserve nii meie maakondlike liitude kui ka üleriigiliste liitude osas. Minule tundub, et koostöö sotsiaalministeeriumiga on eelmisel aastal paranenud ja tänaseks on põhiküsimus meis endas – mida me oskame küsida, kuidas me oskame oma vajadusi põhjendada.

Väga suurt tähelepanu on Euroopas viimasel ajal pühendatud **õppimisele ja õpetamisele**. Need on kahtlemata ka meie jaoks märksõnad, mis

järgnevatel aastatel peaksid seisma silme ees. Katsugem leida need valdkonnad, kus meil on ühiselt vaja areneda, katsugem leida vajalikud ja õiged koolitajad. Ja mis kõige tähtsam, katsugem õpitu oma igapäevategevusse rakendada. Just viimane on minu arvates selles osas kõige olulisem.

Uus aasta avab meile uued võimalused suhtlemiseks teiste riikide organisatsioonidega, sealhulgas uute projektide läbiviimiseks Euroopa Liidu vahenditega. Selleks aga on vaja oskusi, kannatlikkust, sihikindlat tööd ja muidugi on vaja näidata oma töö tulemusi. Sellekski soovin kõigile head pealehakkamist, aga ka tarka tegutsemist ja õnnelikke lõpplahendusi.

Kindlasti peaks uus aasta tooma kaasa meie organisatsioonide tugevnemise. Tundub, et võitlus selle nimel, et iga organisatsioon vajab arenduskulusid ja inimesi, kes selle organisatsiooni jaoks igapäevaselt töötaksid, on andnud tulemusi.

Kolmanda sektori osakaal Eestis kasvab. Olgu selle kinnituseks või eelmisel aastal Riigikogus vastu võetud Kodanikuühiskonna arengukontseptsioon. Samas on ilmselt üksjagu teematajätmissi ka meie oma töös. Vaadates meie organisatsioonide veebilehti sai selgeks, et siin on meil kasvuruumi veel kuhjaga. Julgen väita, et käimasolevast infotehnoloogia revolutsioonist ei saa mööda minna ei meie Koda, Fond ega ükski liikmesorganisatsioon. Võib öelda nii, et kui meil ei ole oma ajakohastatud ja aktuaalset veebilehte, siis ei ole meid olemas.

Kindlasti vajab alanud aastal edasiarendamist uurimustöö kõrgkoolidega, sest on ju meie organisatsioonid äärmiselt heaks praktikabaasiks üliõpilastele nii oma praktika läbiviimisel, kui ka kursuse-, bakalaureuse- või magistratööde koostamisel. Ja ärgem põlakem seda vaeva, mis nende noorte inimeste juhendamiseks või teelejuhatamiseks vajalik on – see kõik tuleb meile ükskord kuhjaga tagasi.

Puuetega laste vanemate organisatsioonide jaoks on kindlasti põhiprobleemiks kujunemas haridustöö korraldus, tuleviku ettevalmistus, aga ka uued võimalused, mis on tekkinud seoses arstiteaduse arenguga. Nimetagem siin sisekõrva implantatsiooni, nägemise korrigeerimise alaseid ja muid taolisi operatsioone. Kõik see sunnib

Aktuse ja Euroopa puuetega inimeste aasta Eestis avas ja tervitused edastas **Eesti Vabariigi president Arnold Rüütel**. Puuetega inimesi olid sel tähtsal päeval tulnud tervitama **sotsiaalminister Siiri Oviir, haridusminister Mailis Rand, Euroopa Puuetega Inimeste Foorumi direktor Stefan Trömel, Ågrenska Fondi direktor Anders Olauson, Soome Puuetega Inimeste Foorumi peasekretär Pirkko Mahlamäki**.

Päevakorras oli:

- 2002. aasta tublimate autasustamine;
- esitlus ja kokkuvõte projektist Agenda 22 – kohalikud omavalitsused;
- Euroopa puuetega inimeste aasta Eesti tegevuskava tutvustamine (vt lk 8).

Ühtlasi kirjutati puuetega inimeste päeval alla Eesti Vabariigi Sotsiaalministeeriumi, MTÜ EPI Koja ja SA EPI Fondi koostööleping.

Tugev liit valitsusasutuste ning puuetega inimeste organisatsioonide vahel on alusbaasiks puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomise ning ühiskonda kaasamise edendamisel. Eesti Puuetega Inimeste Koda ja Sotsiaalministeerium on teinud sõbralikku koostööd juba kümme aastat. Esimest korda koostöö ajaloos kirjutati 3. detsembril 2002 ametlikult alla **koostöölepingule**, mille eesmärgiks on senisest ulatuslikum puuetega inimeste kaasamine kõigis eluvaldkondades ja tasanditel.

Allkirjastatud koostööleping EV Sotsiaalministeeriumi, MTÜ EPI Koja ja SA EPI Fondi poolt on kutsutud ellu eesmärgiga ühishuvide ja -jõududega aidata kaasa puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomisele Eestis. Sooviga jõuda sõnadelt lähemale tegudele. See on deklaratsioon, mida igapäevaelus tuleb täita konkreetsete tegudega. *(Kokkuleppe täistekst on ära toodud artikli lõpus lk 10-11)*

Rahvusraamatukogu fuajees pakkus silmailu Anneli Säre poolt üles pandud näitus puuetega noorte kunstitöödest.

Päev lõppes sotsiaalminister Siiri Oviiri vastuvõtuga.

Usun, et iga üritusest osavõtja lahkus mõttega: mida mina ise saan ära teha?

Paljud inimesed on andnud oma isikliku panuse puuetega inimeste liikumise edendamisesse.

EPI Koja juhatuse otsusega tänati aukirja ja küünlajalaga järgmiseid **hariduse ja elukestva õppe edendajaid**:

1. Aime Paliale – töö ja panuse eest Tartu Pimedate Koolis, EPÜ Tartu Kombinaadis, TÜ Tartu Kõrva-kliinikumis ja Tartu Kuulmis-keskuses, Tartu Vaegkuuljate Organisatsioonis;
2. Vladimir Korolkov – panuse eest puuetega inimeste õpetamisel ning tegevuse eest Rapla Vallavolikogus, sotsiaalkomisjonis, Eesti Invaspordi Liidus;
3. Elsa Põvvat – töö ja õpetamise eest Tartumaa Puuetega Laste, Noorte ja nende Vanemate Ühenduses;
4. Anna Lagutina – elukestva õppe ja panuse eest Jõgevamaa Kutsehaigete Ühingu töös;
5. Ragnar Lust – töö eest Jõgevamaa PIK internetipunktis ja puuetega inimeste õpetamisel;
6. Aksel Asi – panuse eest Võrumaa Südamesõprade Seltsi asutamisel ja töös;
7. Ester Luiga – pikaajase panuse eest Eesti Reumaliidus töös;
8. Urve Kimmel – pikaajase panuse eest Viljandimaa PIN töös;
9. Mihkel Aitsam – pikaajase panuse eest tegelemisel puuetega inimeste probleemidega Eesti Liikumispuuetega Inimeste Liidus;
10. Monica Lövi – töö eest Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu, Eesti Pimedate Liidus ning panuse eest nägemispuudega inimestele suunatud rehabilitatsiooni alases töös.

EPI Koja juhatuse otsusel tunnustati tänukirja ja stipendiumiga tudengeid, kes kasutasid oma uurimustöodes EPI Koja 2001. a. ilmunud uurimusprojekti “Kroonilise haigusega ja puudega inimeste elukvaliteet Eestis” andmeid.

1. Tiina Tuul – “Vaegkuuljate laste võimalused hariduseks ja rehabilitatsiooniks”, bakalaaurusetöö. Tallinna Pedagoogikaülikool. 2002;
2. Kadri Meekler ja Kati Rotselain – “Vaimupuudega noorte põhikoolijärgne integreerumine igapäevaellu”, diplomitöö. Tallinna Pedagoogiline Seminar. 2002;
3. Mari Kreevs – “Puuetega Inimeste elukvaliteedi parandamine tehniliste abivahendite abil”, bakalaaurusetöö. Tallinna Tehnikaülikool. 2001.

Euroopa puuetega inimeste aasta Eesti ürituste plaan:

1. **Avaüritus** – puuetega inimeste päev 3. detsember 2002.
2. **Projekt “Mis on puudega inimesel Euroopa Liitu asja?”** Avatud Eesti Fondi ja Euroopa Liidu Infosekretariaadi toetusel (august 2002-veebruar 2003).
Kõigis maakondades korraldatakse info-seminarid puuetega inimestele tutvustamiseks ja teavitamiseks Euroopa Liitu. Eesmärk tõsta teadlikkust ja informeeritust puuetega inimeste hulgas ning läbi selle tagada puuetega inimeste kaasamine ühiskonnaellu.
3. **Euroopa Komisjoni Phare Access projekt “Puuetega inimeste vajaduste alase dialoogi algatamine, pühendatud Euroopa puuetega inimeste aastale 2003” (KAMPAANIA 2003)** (oktoober 2002 – september 2003).
(Vt lähemalt artikkel lk 12-14.)
4. **Avalikkuse teavitamine** (jaanuar-detsember 2003)
Puuetega inimesi puudutavate küsimuste laialdasem kajastamine erinevate teavituskanalite vahendusel.
Ajakiri “Sinuga”, EPI Koja koduleht www.epikoda.ee;
Temaatiliste reklaamimaterjalide väljandmine ja levitamine
5. **Dokumentaalfilmide sari erivajadustega inimeste elust “ISE-ENDA-MOODI”** koostöös Moreno Keskusega (jaanuar-detsember 2003).

6. **EPI Koja 10. aastapäeva tähistamine** (veebruar 2003).
7. **Puuetega inimeste taidluskollektiivide kontsert** (mai 2003).
8. **Vabariigi presidendi vastuvõtt** puuetega inimeste organisatsioonide juhtidele Kadrioru lossi aias (juuni 2003). Koostöös Sotsiaalministeeriumiga.
9. **Puuetega inimeste 8. kultuurifestival Viljandis** (juuni 2003).
10. **Puuetega noorte kunstilaager** (juuli 2003).
11. **Kunstinäitus** puuetega inimeste töödest (september 2003).
12. **Puuetega inimeste esindajate külas käik Riigikogusse** (november 2003). Koostöös Sotsiaalministeeriumiga.
13. **Ümarlauad** puuetega inimeste kodadele ja liitudele puuetega inimeste tööhõive ja rehabiliteerimise probleemide arutamiseks (jaanuar-detsember 2003).
14. **Kokkuvõtete tegemine** Euroopa puuetega inimeste aasta 2003 tegevusest (3. detsember 2003).

Aastat 2003 läbivaks ja siduvaks ideeks on inimeste kaasamine tegevustesse, otsustusprotsessidesse, koostöösse läbi organisatsiooniliste ettevõtmiste. Ühtlasi täidavad puuetega inimeste organisatsioonid puuetega inimeste esindajate rolli.

Soovin kõigile tegusat puuetega inimeste aastat!

Lissi Kurg

EPI Koja tegevjuht

EPI Koda tänas ka maakondlike puuetega inimeste kodade poolt esitatud spetsialiste ja ametnikke, kelle töö ja tegevus on aidanud edendada puuetega inimeste elu:

Lääne-Virumaa PIK	Erich Petrovits Mairi Etverk	Rakvere abilinnapea Rakvere Sotsiaalabikeskuse direktor
Harjumaa PIN	Voldemar Norden Merike Kiisel	Kehra linna sotsiaalnõunik Nissi valla sotsiaalinspektor
Põlvamaa PIK	Katti Lainoja	Põlva MV sotsiaal- ja tervishoiuosakonna peaspetsialist
Jõgevamaa PIK	Mai Treial	Riigikogu liige
Järvamaa PIK	Jaanus Seema Peeter Kruusement	Paide LV sotsiaalosakonna juhataja Türi LV sotsiaalosakonna juhataja
Saaremaa PIK	Juhan Nemvalts Lea Pool	Sõmera Hooldekodu juhataja Saare MV Sotsiaal- ja tervishoiuosakonna juhataja asetäitja
Tartumaa PIK	Jüri Kõre Heli Jaamets	Tartu Ülikooli õppejõud, Tartu Linna volikogu liige Kambja valla sotsiaalnõunik
Viljandimaa PIN	Helmen Kütt Anne Kits	Viljandi abilinnapea Paistu valla sotsiaaltöö spetsialist
Pärnumaa PIK	Margus Tammekivi Helga Matvere	Pärnu linnavolikogu esimees Pärnu MV vanurite- ja puuetega inimeste peaspetsialist
Hiiumaa PIK	Annely Tikerpuu- Kattel	toetatud töökohtade projekti koordinaator
Läänemaa PIK	Jane Aron Kaja Rootare	Pühalepa valla puuetega inimeste spetsialist Haapsalu LV sotsiaalnõunik
EPI Koda	Ülle Kruus Uku Torjus Malle Ojamaa	Haapsalu Neuoloogilise Rehab. keskuse arst Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti hoolekandeosakonna juhataja Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti hoolekandeosakonna peaspetsialist
Ida-Virumaa PIK	Vallo Reinmaa Helju Paas	Jõhvi Gümnaasiumi direktor Avinurme vallavalitsuse sotsiaalnõunik

**Euroopa Puuetega
Inimeste Foorumi
direktor Stefan Trömel**

Eesti Vabariigi Sotsiaalministeeriumi, MTÜ Eesti Puuetega Inimeste Koja ja Sihtasutuse Eesti Puuetega Inimeste Fondi koostööleping

Tallinn,

3. detsember 2002

Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium (edaspidi ministeerium), keda esindab sotsiaalminister Siiri Oviir ja kes tegutseb Eesti Vabariigi seaduste ja ministeeriumi põhimääruse alusel,

MTÜ Eesti Puuetega Inimeste Koda (edaspidi koda), keda esindab esinaine Helve Luik ja kes tegutseb põhikirja alusel ja

Sihtasutus Eesti Puuetega Inimeste Fond (edaspidi fond), keda esindab nõukogu esimees Toomas Sepp ja kes tegutseb põhikirja alusel (edaspidi ka pooled).

Lähtudes soovist tihendada senist pooltevahelist koostööd ja kaasa aidata ühiskondliku omalgatuse arengule puuetega inimesi ühendavates organisatsioonides ning aluseks võttes Eesti Vabariigi Valitsuse 15. mail 2001 istungil päevakorrapunkti nr 20 all heakskiidetud Eesti Vabariigi Valitsuse 16. mai 1995. a. istungil päevakorrapunkti nr 11 all heaks kiidetud Eesti Vabariigi invapoliitika üldkontseptsiooni "Puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomise standardreeglid" (edaspidi standardreeglid) rakendamise tegevuskava 1. osa punkti 18.2, leppisid kokku alljärgnevas:

1. ÜLDSÄTTED

1.1. Leping on sõlmitud eesmärgiga tihendada ja arendada koostöösidemeid ministeeriumi, koja ja fondi vahel.

1.2. Käesolev leping on raamleping, et sätestada vastastikused õigused ja kohustused puuetega inimesi puudutavate probleemide teadvustamisel, lahendamisteede otsimisel, seadusaktide ja programmide riigi tasandil väljatöötamisel ja

toetamisel. Konkreetsete küsimuste lahendamiseks võivad pooled sõlmida täiendavaid kokkuleppeid, kus täpsustatakse poolte kohustused.

1.3. Leping jõustub allakirjutamise päevast ning on sõlmitud määramata ajaks.

2. MINISTEERIUMI, KOJA JA FONDI ÜHISHUVID

2.1. Ministeeriumi, koja ja fondi ühishuvideks on:

2.1.1. puuetega inimeste kaitse;

2.1.2. puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomine Eesti Vabariigis.

3. MINISTEERIUMI, KOJA JA FONDI VAHELISED KOHUSTUSED

3.1. Ministeerium kohustub:

3.1.1. arvestama seaduseelnõude, Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumi õigusaktide eelnõude väljatöötamisel puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomisel puuetega inimeste integratsiooni arengukava ja standardreeglite rakendamise tegevuskava;

3.1.2. võimalusel arvestama koja ettepanekuid puuetega inimesi puudutavates küsimustes;

3.1.3. andma kojale teavet puuetega inimestega seotud probleemide kohta;

3.1.4. kaasa aitama puuetega inimeste organisatsioonide jätkusuutlikule arengule, toetades fondi poolt Hasartmängumaksu nõukogule esitatavat puuetega inimeste organisatsioonide programmide ja projektide toetuse koondtaotlust;

3.1.5. toetama võimalusel puuetega inimeste eneseabi organisatsioone ministeeriumi tööks moraalselt vananenud kontoritehnikaga sh arvutid.

3.2. Koda kohustub:

3.2.1. tegutsema puuetega inimeste vajaduste ja prioriteetide määratlemisel koordineeriva organina riiklikul tasandil;

3.2.2. osalema invapoliitika väljatöötamisel;

3.2.3. aktiivselt osalema standardreeglite rakendamise tegevuskava elluviimisel;

3.2.4. tutvustama puuetega inimeste ja nende poolt loodud organisatsioonide rolli ühiskonnas

ja kaasa aitama rahva teadlikkuse tõstmisel ning muutuste elluviimisel;

3.2.5. edastama teisele poolele koja liikmete poolt tõstatatud või koja juhatuse tasemel tekkinud probleemid ja informatsiooni;

3.2.6. vajadusel delegeerima oma esindaja läbirääkimistele, Eesti Haigekassa nõukogusse, tehniliste abivahendite ja rehabilitatsiooniteenuste ekspertkomisjoni; eakatepoliitika komisjoni, hoolekandeseaduse muutmise seaduse aruteludele; Sihtasutuse Eesti Puuetega Inimeste Fondi Nõukogusse ja poolte ettepanekul muudesse ekspertkogudesse;

3.2.7. osalema puuetega inimeste elu puudutavate teenuste ja abinõude hindamisel ekspertidena;

3.2.8. organiseerima oma tegevusvaldkonna informatsiooni vahetust, nõustamisalast, koolitusalast, kultuurilist ja rehabiliteerivat tegevust;

3.2.9. pakkuma abi oma tegevusvaldkonnas riigi- ja omavalitsusametnike koolitustel.

3.3. Fond kohustub:

3.3.1. koostöös puuetega inimeste organisatsioonidega pidevalt analüüsima ja vajadusel täiendama välja töötatud ja enamuse poolt aktsepteeritud koja liikmesorganisatsioonide programmidele ja projektidele toetuse andmise põhimõtteid;

3.3.2. koondama iga aasta lõpul järgmise aasta puuetega inimeste organisatsioonide programmid ja projektid ning esitama need läbi ministeeriumi Hasartmängumaksu nõukogule toetuse saamiseks;

3.3.3. administreerima Hasartmängumaksu nõukogu poolt puuetega inimeste organisatsioonide koondtaotlusele eraldatud toetust vastavalt ministeeriumiga sõlmitud lepingule;

3.3.4. informeerima interneti vahendusel üldsust Hasartmängumaksu nõukogu poolt puuetega inimeste organisatsioonide koondtaotlusele eraldatud toetuse eraldamise põhimõtteid ja kasutamist;

3.3.5. tegelema täiendavate vahendite kaasamisega puuetega inimestega seotud programmide ja projektide toetamiseks ja vajadusel seda vahendama sh sponsorlust;

3.3.6. vajadusel selgitama puuetega inimeste eneseabi organisatsioonide vajadust ministeeriumi tööks moraalselt vananenud kontoritehnika sh arvutustehnika järele ja vahendama selle üleandmist.

4. VASTASTIKUNE INFORMEERIMINE JA ÜHISTEGEVUS

4.1. Pooled osalevad invapoliitika väljatöötamisel ning tegelevad puuetega inimeste suhtes tehtud otsuste tegeliku toimimise monitooringuga.

4.2. Pooled kohustuvad pidevalt informeerima teineteist jooksvate küsimuste lahendamisest.

4.3. Pooled korraldavad vajadusel ühiseid seminare, aktsioone, nõupidamisi ja koolitusi.

5. LÕPPSÄTTED

5.1. Käesoleva Lepingu tingimusi võib muuta poolte kokkuleppel ja kirjalikul nõusolekul.

5.2. Käesoleva Lepingu täitmisel tekkinud vaidlused lahendatakse läbirääkimiste teel.

Kokkuleppe mittesaavutamisel lahendatakse vaidlused Eesti Vabariigi õigusaktides ettenähtud korras.

5.3. Käesolev Leping on koostatud kolmes identses võrdset juriidilist jõudu omavas eksemplaris eesti keeles, millest üks eksemplar antakse ministeeriumile, teine kojale ja kolmas fondile.

Käesolev Leping on alla kirjutatud poolte poolt kahe tuhandenda teise aasta detsembrikuu kolmandal päeval.

Alla kirjutasid:

Siiri Oviir, Sotsiaalministeerium;

Helve Luik, Eesti Puuetega Inimeste Koda;

Toomas Sepp, Eesti Puuetega Inimeste Fond.

Koostöölepingu allakirjutamine

Projekt "Puuetega inimeste vajaduste alase dialoogi algatamine, pühendatud Euroopa puuetega inimeste aastale 2003" **KAMPAANIA 2003**

SJRU GASTJRU GASTJRU GASTJRU GASTJRU GASTJRU GASTJRU GASTJRU GASTJRU GASTJRU

12. detsembril 2002 toimus Estonia Teatri Talveaias Eesti Puuetega Inimeste Koja ning Taani puuetega inimeste organisatsioonide liidu DSI koostööprojekti "Puuetega inimeste vajaduste alase dialoogi algatamine, pühendatud Euroopa puuetega inimeste aastale 2003" avamine.

Projekti lühinimetus on **KAMPAANIA 2003**. Projekti rahastajaks on Euroopa Komisjoni Phare Access programm. Projekti eesmärgiks on teadvustada Eestis Euroopa puuetega inimeste aastat 2003.

Phare Access programmi raames rahastatava aastase projekti jooksul toimuvad seminarid igas Eesti maakonnas puuetega inimeste, omavalitsuste, toetatud töö, ettevõtete jne. esindajatega, mille jooksul keskendutakse konkreetse piirkonna kõige olulisematele probleemidele. Niimoodi aitab EPIK kaasa Euroopa puuetega inimeste aasta viimisele kohalikule tasandile.

Iga maakonna seminari kõige tähtsamaks

ülesandeks on vähemalt ühele konkreetsele ning olulisele probleemile lahenduse leidmine.

TEGEVUSTE KIRJELDUS

Kohaliku seminari toimumisaeg ja -koht

Seminarid viiakse läbi kõikides maakondades ning Tallinnas. Alates veebruarikuust toimub 2 seminari kuus.

Kes viivad läbi kohaliku seminari?

Kohalike seminaride läbiviijate koosluse otsustas loos. Iga piirkondlik puuetega inimeste koda valis ühe suurema liikmeskonnaga vabariikliku liidu ning väiksema liikmeskonnaga vabariikliku liidu, nii et moodustus kolmene koostöögrupp. Fortuuna, kelleks oli muusikapedagoog Irene Maria Lindi, tõmbas loosi nende organisatsioonide eest, kes ei olnud avamisüritusel esindatud.

Koostöökolmik leiab ühiselt aktuaalseima teema, mida seminaril käsitletakse ja kaasab võimalikult palju valitud valdkonnaga

seonduvaid piirkondlikke otsustajaid ja võtmeisikuid.

Kuna Euroopa puuetega inimeste aasta üheks eesmärgiks on algatada koostööd

nende organisatsioonide, asutuste ning valdkondade esinajatatega, kellega varem pole koostööd tehtud, peaksid korraldajad püüdma selliseid gruppe kaasata.

Loosi tulemusel teevad seminari korraldamisel koostööd järgmised liidud ja kojad:

Koostööpartnerid ja seminari korraldamise aeg

1. Tallinna Puuetega Inimeste Koda
Eesti Diabeediliit
Eesti Kogelejate Ühing (veebruar 2003)
2. Valgamaa Puuetega Inimeste Koda
Eesti Kutsehaigete Liit
Eesti Hemofiiliaühing (veebruar 2003)
3. Tartu Puuetega Inimeste Koda
Eesti Sclerosis Multiplexi Ühing
Eesti Pärilike Sarvestumishäiretega Haigete Liit (märts 2003)
4. Võrumaa Puuetega Inimeste Koda
Eesti Liikumispuuetega Inimeste Liit
Eesti Epilepsialiit (märts 2003)
5. Põlva Puuetega Inimeste Koda
Eesti Reumaliit
Eesti Fenüülketonuuria Ühing (aprill 2003)
6. Järvamaa Puuetega Inimeste Koda
Eesti Vaimupuuetega Inimeste Tugiliit
Eesti Pimekurtide Tugiliit (aprill 2003)
7. Ida-Virumaa Puuetega Inimeste Koda
Eesti Liikumispuuetega Inimeste Liit
Eesti Psoriaasiliit (mai 2003)
8. Saaremaa Puuetega Inimeste Koda
Eesti Vähiliit
Eesti Vähihaigete Laste Vanemate Liit (mai 2003)
9. Pärnumaa Puuetega Inimeste Koda
Eesti Allergialiit
Eesti Tsöliaakia Selts (juuni 2003)
10. Harjumaa Puuetega Inimeste Nõukoda
Eesti Afaasialiit
Eesti Autismiühing (juuni 2003)
11. Lääne-Virumaa Puuetega Inimeste Koda
Eesti Vaegkuuljate Ühing
Eesti Lihasehaigete Selts (juuli 2003)
12. Rapla Puuetega Inimeste Koda
Eesti Diabeediliit
Eesti Laste Südameliit (juuli 2003)
13. Viljandimaa Puuetega Inimeste Nõukoda
Eesti Neeruhaigete Liit
Eesti Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liit (august 2003)
14. Läänemaa Puuetega Inimeste Koda
Eesti Pimedate Liit
Eesti Tsüstilise Fibroosi Ühing (august 2003)
15. Hiiumaa Puuetega Inimeste Koda
Eesti Kurtide Liit
Eesti Parkinsonihaiguse Selts (september 2003)
16. Jõgeva Puuetega Inimeste Koda
Eesti Südameliit
Eesti Kopsuliit (september 2003)

Projekti avamine Estonia Talveaias 12.12.2002

Kohalike seminaride teema valivad seminari korraldajad koos, lähtudes ülaltoodud kohalike seminaride üldesmärgist.

Kohalike seminaride rahastamine toimub arвете alusel, mille EPIK tasub teenuse osutajatele otse.

Koostöö Taani puuetega inimeste organisatsioonide liidu DSI-ga.

Projekti raames toimub tutvustusreis Taani. Kuna EPIK ja DSI on paljuski sarnase ülesehitusega organisatsioonid, on meie Taani sõidu eesmärgiks tutvuda lähemalt DSI tegevusega ning saada uusi ideid, sõlmida kontakte ning saadud info abil oma

tegevust tõhustada ning mitmekesistada.

Kokkuvõtete tegemine KAMPAANIA 2003 projektist ning Euroopa puuetega inimeste aasta 2003 tegevustest ning saavutustest Eestis toimub rahvusvahelisel puuetega inimeste päeval 3. detsembril 2003.

Lissi Kurg

EPI Koja tegevjuht, projekti koordinaator

Meelis Joost

EPI Koja välissuhete spetsialist, projekti administratiivne juht

IT-võimaluste tundmine ja kasutamine töös, suhtluses ja abivahendina. Vähetähtsaks ei peetud ka vabaaja sisustamist ja vabatahtlikku tööd.

Kõige selle tagamisel peetakse oluliseks koostööd poliitikutega ja valitsuste toetust.

Professor **Kurt Landau** Darmstadt Tehnikaülikoolist iseloomustas puuetega inimeste olukorda tööturul halbade töötingimustega, kus 33% pakutavatest töökohtadest on käsitsi- või füüsiline töö, hoolimata sellest, et ka teistsugune töö on enamusele puuetega inimestest jõukohane. **Märgiti, et ametiühingud, tööandjad, teenuste pakkujad ja poliitikud peaksid tegema enam koostööd võrdsete võimaluste loomisel puuetega inimestele. Vaja on välja töötada vastavad seadused ja need ka tegelikult ellu viia.**

„Ei diskrimineerimisele – meist kõigist võib saada homme puudega inimene. Mõelge sellele!“

Kolmel konverentsi päeval toimusid ettekanded ja arutelud ka erinevates töögruppide, kus esinejaid oli üle kaheksa.

Huvitusin kutseõppe ja rehabilitatsiooniteenuste ning kvaliteediküsimustest ja võimalusel püüdsin osaleda ka töögruppides, kus esinesid Kesk- ja Ida-Euroopa esindajad.

Ettekannetes rõhutati, et kutseõpe on seda edukam, mida varem kogu õpetus ja rehabilitatsioon algab. Olulised on: diagnoosi täpsus, rehabilitatsiooniplaan ning kogu rehabilitatsiooniprotsessi käik. Tähtsate kohale seati ka kutsenõustamine ja toetamine tööl. Kuidas kasutada tehnilisi abivahendeid tööl? Näiteks pime inimene, kes on õppinud mingi kindla programmi järgi, vajab töökohal uut tarkvara, millega uus ümbritsev info oleks kättesaadav.

Demograafilised protsessid muudavad integratsiooni üha kallimaks ning majanduslikel põhjustel tuleb otsida uusi võimalusi ja vahendeid, aga ühtlasi jõuda ka kokkuleppele, kus jookseb lõhe vajaduste ja võimaluste vahel. Rõhutati rehabilitatsioonialaste uuringute tähtsust ülikoolide tasandil ja toodi esile Soome kogemusi, kus 7-s rehabilitatsioonikeskuses on tagatud puuetega inimestele nii kutseõpe, kui meditsiini ja sotsiaalteenuste osutamine ja tehakse aktiivset koostööd ülikoolidega nii rehabilitatsiooni kui ka tööturu küsimustes.

Euroopa koostöövõrgustiku laiendamisel nähti peamiste arengusuundadena:

- professionaalsuse täiustamist läbi täiendõppe, kvaliteedi kontrolli ja keeleõppe;
- uuringuid ja arendustööd;
- avalike suhete arendust.

Aktiivne oli suhtlus ka konverentsi töövälisel ajal. Kohtusin kolleegidega Lätist ja Leedust ja kuulsin neilt nii mõndagi huvitavat. Vilniuse lähistel on avatud uus keskus, kus osutatakse komplekselt nii kutseõppe kui ka meditsiini ja sotsiaalteenuseid. Lubasime kontakte jätkata ja võimalusel üksteisel ka külas käia. Toimusid Aacheni linnapea ja Põhja-Westfali Liidumaa peaministri vastuvõtt iidses Aacheni raekojas ja konverentsi korralduskomitee vastuvõtt Hoensbroeki lossis Hollandis.

Konverentsi neljas päev – 14. november oli täielikult pühendatud Euroopa puuetega inimeste aastale ja selle pidulikule avamisele.

**“Pöörakem visioonid reaalsuseks!”
oli selle päeva moto.**

Päeva avas Jan Albers. Tervitustega esinesid **Gabrielle Clotuche** – EL sotsiaalse kaitse ja integratsiooni direktor; **Yannis Vardakastanis** – EDF president Ateenast. **Maria Beldekou-Menoudakou** – Kreeka Sotsiaal- ja Tervishoiuminister esitas põhjaliku ettekande Kreeka puuetega inimeste poliitikast. Kreeka on Euroopa Liidu juhtiv maa 2003. aasta algusest.

Konverentsi korraldajamaad esitasid lühikäsitte olukorrast puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomisel.

Märgiti, et kohalikul tasandil ei teata sage li midagi integratsioonist või on see teadmine piiratud. Tööd tehakse riiklikul tasandil, kuid kohaliku omavalitsuse tasandil jäävad paljud ettevõtmised vahendite puudumisel realiseerimata.

Väideti, et vähe on siiski koostööd Euroopa tasandil (Belgia), Saksamaa vajab uut seadust rehabilitatsiooniteenuste kohta, Flandrias on puuetega õpilastel end raske registreerida tavakooli õpilaseks.

Selgus, et oma ühtsuse püüdes on Euroopa siiski väga erinev ja barjääride ületamiseks on veel väga palju tööd ees, s.h. **ÜRO standardreeglite teavitamisel ja elluviimisel.**

Euroopa Puuetega Inimeste Aasta programmidest rahvuslikul ja kohalikel tasanditel saab ülevaate aadressil –www.eypd2003.org/eypd/eypd/theyear/index_en.html

Aasta üritused juhatatakse sisse jaanuarikuus Kreekas ja kampaania kulgeb läbi kõikide EL liikmesriikide. Märtsikuust alates toetab kampaaniat agitatsioonibuss, mis septembris jõuab ka meie naabrite soomlaste juurde.

Kampaania eesmärgiks on enam tõmmata ühiskonna tähelepanu lahendamata probleemidele puuetega inimeste valdkonnas:

- puuetega kodanikele peavad olema tagatud võrdsed õigused tavakodanikega;
- puuetega inimesed vajavad võrdseid võimalusi – mitte kaastunnet;
- täielik võrdsus osalemisel kõigis ühiskonnaelu valdkondades;
- ühiskonna arendamine kõigi jaoks;
- puuetega inimene on aktiivne ühiskonna liige;
- iseseisev elu;
- puuetega inimesi puudutavad otsused peavad valmima koostöös nende endiga.

Need olid põhimõtted, mida eriti rõhutati konverentsi tööst kokkuvõtteid tehes.

Peale minu esindasid Eestit Meelis Joost ja Sirje Tihhanov EPI Kojast.

Eestile esitati kutse Rahvusvahelise Rehabilitatsioonorganisatsiooni maailmakongressile Oslos 21-24. juunil 2004. aastal.

Info selle kohta www.ri-norway.no

2. detsembril 2002. aastal olin palutud osa võtma **Euroopa Rehabilitatsiooni Platvormi** poolt Europarlamendi presidendi hr. Pat Cox'i poolt korraldatud pidulikust vastuvõtust Puuetega inimeste päeva ja eelseisva puuetega inimeste aasta puhul. Euroopa Rehabilitatsiooni Platvorm on Euroopa juhtivate rehabilitatsiooniteenuste pakkuvate asutuste võrgustik.

EPR eesmärgiks on oma liikmesorganisatsioonide pidev professionaalne areng ja tööteenuste kvaliteedi parandamisel. Avaliku teabe-

alase töö kaudu võimaldab EPR (European Platform for Rehabilitation) teenuste pakkujail anda oma panus Euroopa sotsiaalpoliitika ja õigusaktide formuleerimisel, samuti hõlbustada juurdepääsu EL fondidele. EPR-il on oma esindus Brüsselis.

Astangu Keskus osaleb organisatsiooni töös vaatlejaliikmena alates 1999. aastast. Praeguseks on Keskusele tehtud ettepanek astuda Platvormi assotsieerunud liikmeks.

Vastuvõtu ametlikus osas esinesid :

Pr. Liz Lynne – Europarlamendi Rahvusvahelise Invagrupi asepresident, kes rõhutas vajadust kõikides liikmesriikides üle vaadata seadusandlus, mis garanteeriks kõigile puuetega inimestele võrdsed võimalused töötamiseks. Aastaks 2004 peavad vastavad direktiivid töötama.

Pr. Wallis Goelen Euroopa Komisjoni puuetega inimeste integratsiooni osakonna juhataja peatus oma ettekandes Euroopa Komisjoni invapoliitika küsimustel – väljakutsetel ja eesmärkidel. Pr. Goelen väljendas lootust, et Euroopa puuetega inimeste aasta aitab lahendada tulevikku suunatud probleeme, selleks et välistada igasugune diskrimineerimine, kaitsta võrdseid võimalusi, toetada uusi algatusi ja luua barjääridevaba Euroopa.

Isiklikult pean kõige olulisemaks Euroopa Rehabilitatsiooniteenuste Kvaliteedimärgi väljakuulutamist (EQRM). EQRM on ühteaegu nii toode kui ka teenus, olles mitte ainult kvaliteedimärk, võimaldab see sarnastel organisatsioonidel end üldtunnustatud kriteeriumide järgi hinnata ning osaleda Euroopa tasemel õppeprotsessides.

Pidulikult vastuvõtul kuulutati avatuks Euroopa Rehabilitatsiooni Akadeemia tegevus. Rehabilitatsiooni Akadeemia põhieesmärgiks on Euroopa Liidu liikmes- ja kandidaatriikides rehabilitatsiooni spetsialistide professionaalse taseme tõstmine erinevate koolituste kaudu.

Maret Priske,

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse direktor

Igapäevase elu juurde kuulus aga ka iseseisev söögivalmistamine, koristamine ja muu taoline, sest olime majutatud Neumünsteri kirikukoguduse külalistemajja, kus peale meie ei olnud kedagi. Vaatamata sellele, et elati kolmekesi ühes toas, said kõik üksteisega hästi läbi. Uus elustiil aitas arendada õpilaste meeskonnatöö oskusi, õpetas teistega arvestama ning enda eest vastutama. Välismaal olles kasvas märgatavalt õpilaste suhtlemisjulgus, enesehinnang ja enesekindlus.

Lugedes õpilaste praktikaaruandeid võib tõdeda, et hinnangud olid äärmiselt positiivsed. Praktika jäädigi väga rahule ning eelkõige väärtustati uusi teadmisi ja kogemusi, mida võõras töö- ja elukeskkond hulgaliselt pakkus. Aruandes oli palutud kirjeldada ka halvimaid elamusi, kuid vastavasse lahtrisse ei olnud kellelgi midagi kirjutatud. Ka 30-tunnine suhteliselt väsitav bussireis Saksamaale ja tagasi ei suutnud varjutada positiivseid emotsioone, mida praktiliselt olles saadi.

Jääb üle vaid soovida, et omandatud esimesed kogemused praktikaprojekti läbiviimisel ja selles osalemisel ei jää viimaseks, ning et ka teis-

tele Keskuse õpilastele vastavad võimalused avanevad. Väga hea koostööpartner Neumünsteri Koolituskeskuse näol on leitud ja uued ideed küpsenas.

Liina Vinnal

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse kutseõppeosakonna juhataja

Õpilaste kommentaarid praktikaaruannetest:

Kaido Kisper (21 a.): “Ma tahtsin näha sealset elu ja saada uusi kogemusi, teadmisi, oskusi. Ma olen tulemustega väga rahul.”

Marko Allik (23 a.): “Meeldis väga kiriku külalistemajas elamine ja saksa köök.”

Lauri Juganson (21a.): “Parim elamus oli sõbralik ja rahulik töökeskkond. Õppisin juurde ohutuid töövõtteid, et mul kõik 10 näppu alles oleksid.”

Ülo Leius (21 a.): “Meid võeti vastu tervitustega ja südamliselt.”

Külalised Astangu Keskusest ja võõrustajad Neumünsteri koolituskeskusest

Riho Hütt Tiia Sihveriga šampusepokaali kokku lööma ja kostis: “Ma ei esita teile arvet – see on kingitus.”

Päevakeskusesse hangitud toolidega oli samuti omamoodi lugu. Paar päeva enne lindi läbilõikamist oli kokku kutsutud kohalike omavalitsuste juhid, kuid toole, millele kallitele külalistele istet pakkuda, ei olnud. Need laenati “naabritl” – lastekodult. Kui rahvas oli saabunud, siis mainis juhatuse esinaine Tiia Sihver, et vaadake, mida küll vaesed lapsed peavad sel ajal tegema kui meie nende toolidel istume – palju parem oleks, kui igaüks ostaks kingituseks lähedalolevast mööblipoest paar tooli. Vaheajal kõik ka seda tegid. Toolid olid kojanaistel poes juba varakult valmis vaadatud...

Projekt “Ei barjääridele” oli omamoodi uue ajastu alguseks liikumispuuetega Lääne-Viru inimeste jaoks. Projekti raames korraldati ümarlauanõupidamisi omavalitsusjuhtidega ja üks lihtne võte nende taltsutamiseks oli panna prominent ratastoolis inimest olemasolevates oludes lükkama. Tundub, et kerge see polnud, sest asjad hakkasid muutuma. Näiteks Kadrina raudteeülesõit, ostukeskus Tsenrum Rakveres jt on tänaseks ratastooliga kasutatavad. Ja koja

esindus osaleb ehitusobjektide vastuvõtukomisjoni töös ning jälgib, kas ja kuidas on täidetud ehitusnõuded kaldteede, invatualettide ja muude eluliselt oluliste elementide osas.

Ühing, kuhu võivad kuuluda kõik

Kotta kuulub hetkel 11 ühingut 513 liikmega. Eelkäijad neist on Pimedate Ühing, Kurtide Ühing, Lääne-Viru Invaühing ja tänaseni tegutses Lääne-Virumaa Puudega Inimeste Tugiühing “Käsikäes”.

Kaks aastat tagasi otsustati luua “Viru Valere”. Põhjus selles, et oli grupp inimesi, kes ühtegi teise ühingusse ei sobinud – nii koondabki “Viru Valere” erineva puudega ja valdavalt nooremapoolset rahvast. Ei tea, kas sellest, et PIKi eesotsas on “Valere” liige või on põhjus mõni muu, kuid praegu kuuluvad pea kõik PIKi aktiivsemad liikmed just sellesse ühingusse.

Üks traditsioonilisi üritusi, mis “Viru Valerel” plaanis, on iga-aastane vastlapäeva tähistamine Pariisi külas koos Tartu Noorteklubiga “Händikäpp”. Tõsi, eelmisel aastal lükkus vastlasõit küll naistepäevale, kuid seda uhkem oli – peremees lasi tähtpäeva puhul koguni pidulikult

Koolitusseminar Rutjal, hommikune päikesetõus

jõuludest järgi jäänud raketti. Ja mootorsaaniga sõita ning liugu lasta on alati lõbus, rääkimata õhtusest tantsust, kus põrandal ruumi nappima kipub.

Eelmisel suvel käidi aga kahepäevasel koolitusseminaril mere ääres Rutjal. Elupaigaks oli ette nähtud Rakvere linnavalitsuse suvila. Tingimustega tutvumas käies selgus, et ratastooliga oli raske majja pääseda. Selle tarvis võeti ise kaasa relsid. Ja kui osalejate registreerimine lõppes, selgus, et voodikohti oli poole vähem kui potensiaalseid magajaid. Aga hommiku koites oli näha, et needki voodid olid ülearused, sest magama ei jõudnud peaaegu keegi.

Tol korral oli Rutjale kutsutud akordioni mängima ja lauluviisi üles võtma laulupedagoog Helle Pajula. Proua Helle suudeti kenakesti ära taltsutada ja nõnda käib Helle nüüd kord nädalas päevakeskuses, et kõigi soovijatega laulda rahvalikke laule. Soovijaid jagub.

Konverents Lääne-Viru moodi

Sel talvel korraldas Lääne-Virumaa PIK esimest korda puuetega inimeste päeva puhul konverentsi pealkirja all “Elu pakub – inimene valib”. Konverents oli kõike muud kui tra-

ditioniline konverents või nagu üks kohalviibinud sotsiaalametnikest mainis: “Kui ma kava nägin, siis mõtlesin kohe – siin ei ole mingi tavaline asi.” Ja tõepoolest ei ole ju tavaline kui ettekande teemaks on näiteks “Südame hääl”, “Kõik, mis oleksin andnud”, “Naerata ja maailm naeratab vastu” ning sõnavõtjad räägivad täiesti siiralt ja avatult enda läbielamistest ja tähelepanekutest ning rahvas saalis hoiab kohati pisaraid tagasi ja kohati naerab südamest. Nii, et sõnavõtjate vahepeal tuli konverentsi juhatajal Samuel Golumbil muhedalt meenutada, et oleme ikkagi konverentsil...

Mida siis Lääne-Virumaa Kojas veel tehakse? Remonti ootavatesse keldriruumidesse on planeeritud käsitööruumid, päevakeskuses on internetiühendus, mida usinalt kasutatakse, hiljuti algasid viipekeelekursused, milles rohkearvuliselt osaletakse, projekt “Kaks tundi enda heaks” võimaldab puudega inimestel kord nädalas käia Vinnis saunas ja ujumas, selle aasta uue projekti “Kogemustest õpime” raames tehakse visiite teiste maakondade puuetega inimeste organisatsioonidele ja võetakse omakorda külalisi vastu. Päevakeskuses on võimalus ka pesu pesta, duši all käia, massaaži saada, juukseid lõigata lasta, ajalehti-ajakirju lugeda,

Vastlapäeva tähistamine Pariisis

kunstiringis käia, seeniori- ja istumistantsu tantsida. Lisaks kõigele muule on päevakeskus ka praktikabaasiks Lääne-Virumaa Kutsekõrgkooli sotsiaaltöö üliõpilastele.

Ühesõnaga, Virumaal on hakkajad inimesed, kes ei häbene unistada ega pelga taltsutada ning kui näiteks satutakse viiekesi ratastoolidega

välikohvikusse, et lihtsalt koos olla ja juttu puhuda ning kui raha parasjagu napib, siis ollakse valmis ettekandja küsimusele: “Mida te siin teete kui te midagi ei telli?” lihtsalt vastama: “Puhkame jalgu!”

Katrin Kuljus,
üks taltsutatutest

“Palun taltsuta mind,” ütles rebane.

“Kangesti tahaks,” vastas väike prints, “aga mul pole kuigi palju aega. Mul on vaja endale sõpru leida ja paljusid asju tundma õppida.”

“Tuntakse ainult neid asju, mida taltsutatakse,” ütles rebane. “Inimestel pole enam aega midagi tundma õppida. Nad ostavad kõiki asju valmis kujul kaupmeeste käest. Ja kuna ei ole kaupmehi, kes sõpru müüksid, siis polegi inimestel enam sõpru. Kui tahad endale sõpra, siis taltsuta mind!”

“Mida selleks teha tuleb?” küsis väike prints.

“Tuleb olla väga kannatlik,” kostis rebane. “Kõigepealt istud minust veidi eemale, vaat nii, sinna rohu peale. Ma vaatan sind silmanurgast ja sina ei ütle mulle mitte midagi. Keel on arusaamatuse allikas. Kuid iga päev võid sa istuda natukene lähemale...”

Tsitaadid: Antoine De Saint-Exupery “Väike prints”

10 AASTAT VAEGKUULJATE ORGANISATSIOONILIST TEGEVUST

SJRUGASJRUGASJRUGAS JRUGASJRUGASJRUGASJR

Vaegkuuljate probleemidega hakati Eestis teadlikumalt tegelema 1988. aastal, kui Tartu Riikliku Ülikooli teadlaste poolt valmis uurimistöö “Kuulmispuudega inimesed ja nende probleemid Eestis”. Ankeetküsitluses osales üle 9000 kuulmispuudega inimese üle Eesti. Kuulmiskahjustustega inimestest ca 85 % olid vaegkuuljad ja ainult 15 % kurdid. Töötades tollaegse Eesti

Kurtide Ühingu aseesimehena, puutusin sageli kokku kurtide ja vaegkuuljate töö-, õppimise- ja igapäevaelu küsimustega. Vaegkuuljad vajasisid kuulmispuude kompenseerimiseks kuuldeaparaate ja teisi kuulmisabivahendeid.

Neil aastail olid tekkinud ka turismialased läbikäimised Soome Kuulmishoole Ühingu esindajatega. Et Soome vaegkuuljad olid asutanud

Eesti Vaegkuuljate Ühingu juhatuse liikmed

oma ühingu juba 1926. aastal, siis tehti nende esindajate poolt ettepanek organiseerida ka Eestis oma ühing. Saanud vajalikud nõuanded, tegevusjuhised ja muud vajalikud materjalid ühingu tegevuse alustamiseks, algas ettevalmistustöö. Algatusrühmas osalesid peale minu veel Kaarel Kotsar, Raul Murel, dr Ilmar Laan, Mati Eisler, Andrus Helenurm jt. **6. märtsil 1993. a.** toimuski Tallinnas **Eesti Vaegkuuljate Ühingu** asutamiskoosolek. Võeti vastu põhikiri ja valiti juhtorganid. Liikmete poolt valituna, tuli minul asuda täitma ühingu juhatuse esimehe ülesandeid. Vaegkuuljate hulgas leidis mitmesuguste elukutsetega inimesi, kes olid nõus osalema ühingu tegevuses. Alguses ei olnud õiget kontori-, ega kooskäimise ruumigi, kuid tahtejõudu ja optimismi jätkus. Saksamaalt saadud humanitaarabi realiseerimisest saadud paarituhande kroonine toetussumma oli tegevuse alustamiseks hädavajalik. Alguses oli põhitähelepanu suunatud Tallinna ja selle lähikonna vaegkuuljatele. Kuulmispuudega inimene vajas informatsiooni kuulmisabi saamiseks ja nõu-

andeid abivahendite kasutamiseks. Tuli hakata koolitama ühingu juhte ja juhatuste liikmeid. Vabatahtlikke töötajaid ja tugisikuid oli kõikjal vaja. Mitmetele teabeüritustele ja õppekoolitustele olid kutsutud lektoriteks Soome Kuulmishoolde Liidu spetsialistid, sest neil olid pikaajalised töökogemused. Nende initsiatiivil said ettevalmistuse ka rühm kuulmisnõustajaid.

Esimesed piirkondlikud ühingud asutati 1995. aastal Tartus ja Pärnus. 1997. aastast lisandusid Rapla Vaegkuuljate Selts, Saaremaa VÜ, Järva-maa VÜ jt. Uute organisatsioonide moodustamine muutus aktiivsemaks, kui 1999. aastal sai sõlmitud koostöölepe Rootsi Värmlandi Vaegkuuljate Ühinguga. Nüüdseks on olemas igas maakonnas vaegkuuljatele oma juriidiline organisatsioon. Liikmete arv suureneb pidevalt. Seisuga 01. 01. 03 oli registreeritud 890 liiget. Kuna 65 % vaegkuuljatest on vanemaealised, on ühingusse astumine kahjuks tagasihoidlik. Loodan siiski, et paari aasta pärast on liikmeid üle 1500. Mida annab vaegkuuljale kuulumine ühingusse?

- võimalus saada informatsiooni ja praktilisi nõuandeid, kuidas vähendada kuulmislangusega kaasnevaid probleeme;
- saada teavet abivahenditest, kuulmisrehabilitatsioonist, sotsiaalabist jm;
- võimalus mõjutada vaegkuuljaid puudutavaid otsuseid;
- muutuda ühiskondlikult aktiivsemaks ja oma eluga paremini toimetulevaks;
- võimalus suhelda omasugustega ja tunda end võrdväärseks, jagada enda kogemusi kuulmispuudega toimetulemisel.

Rootsi Värmlandi Vaegkuuljate toetusabiga on läbi viidud mitmeid õppekoolitusi ja teabeüritusi. Meenub Ida-Virumaa kuulmispuudega inimestele läbiviidud õppekoolitus Toilas, kus info edastati osavõtjatele rootsi-, eesti-, vene- ja viipekeeles. Kahjuks on kuulmisabi saamine selles maakonnas kõige probleemsem: kuuldeaparaadi soovijad peavad aastaid ootama järjekorras! Ida-Virumaa Vaegkuuljate Ühingu, eesotsas juhatuse esinaise Heli Kruusaga, tuleb veel jätkuvalt tegutseda vaegkuuljate teenindusorganisatsioonina. Peaaegu samad raskused on üle elanud Pärnumaa ja Tartumaa vaegkuuljate ühingu. Hästi tulevad toime need ühingu, kus on hea koostöö kohaliku puuetega inimeste kojaga. Siinjuures tahaksin esile tõsta Põlva-, Viljandi-, Tartu-, Järva-, Läänemaa- ja teiste kodade juhtide mõistvat suhtumist meie organisatsioonidesse. Ühine **koostöö** on alati palju tulemuslikum. Malle Tähe Rapla Vaegkuuljate Seltsi juhina on juba aastaid tegutsenud koos omavalitsustega. Vastastikuseid kogemusi on andnud ka ühingu liikmete (delegatsioonide) omavahelised kohtumisüritused.

Kuulmispuudega inimesele on väga oluline kirjalik informatsioon. Ühingu infolehe "AURIS" esimene number anti välja 1995. aastal. Praeguseks on ilmunud 33 numbrit, neist nelja viimast aastakäiku saab lugeda ka ühingu kodulehel. Noorte vaegkuuljate tegevust kajastab ajakiri "MEIE ISE", mida on ilmunud 4 numbrit. Peale selle on Ühingu poolt väljaantud järgmised väiketrükised: "Müra kui sotsiaalne probleem" 1998. a.; "Kuulmisabi" 1999. a.; "Kuulmine ja vananemine" 2000. a.; "Kuulmishoid" 2001. a.; "Hoia kuulmist" 2002.

Peale nimetatute on koostatud ja väljaantud veel mitmesuguseid voldikuid infotrükiseid nii eesti kui ka vene keeles.

Eelpoolnimetatud trükiseid ja veel väga palju kasulikku infot saab ühingu koduleheküljelt www.hot.ee/vaegkuuljad/.

Koostöö ja rahvusvahelised suhted:

Vaegkuuljate probleemid on nii mitmetahulised, et meil tuleb lävida väga paljude ametkondade, maa- ja linnavalitsustega, suhelda kõrvaarstidega ja kuulmisala spetsialistidega. Analoogilist tööd tegevatest organisatsioonidest on tõised kontaktid Eesti Kurtide Liiduga, Eesti Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liiduga, Tallinna ja Tartu Kuulmiskeskustega, Tartu Hiie Kooliga, Tallinna Kurtide Kooliga jt. Kõige rohkem oleme tänulikud Eesti Puuetega Inimeste Kojale ja Eesti Puuetega Inimeste Fondile, kelle toetusabile ja juhendamisele on saadud arendada ühingu organisatsioonilist tegevust.

EVKÜ on ka Euroopa Vaegkuuljate organisatsiooni IHFOH-Europe liige. Selline staatus on võimaldanud osaleda meie esindajatel mitmetel rahvusvahelistel õppeseminaridel ja nõupidamistel. Regulaarselt saame kirjalikku informatsiooni vaegkuuljate rahvusvahelisest tegevusest erinevates riikides.

Käesolev, 2003. aasta – Euroopa puuetega inimeste aasta - kujuneb kindlasti ka Eesti vaegkuuljate organisatsioonidele teguderohkeks aastaks. Tahame meigi osaleda võrdväärsetena igas eluvaldkonnas endaga toimetulevate kodanikena!

Nii mõndagi on jõutud selle kümne aasta jooksul ära teha, kuid palju on veel tegemata. Tähtis on see, et me liigume kindlalt edasi oma soove ja ühiskonna võimalusi arvestades.

Uno Taimla

Eesti Vaegkuuljate
Ühingu esimees

Austatud ajakirja “Sinuga” lugeja!

29.–30. aprillil 2003. aastal korraldab Avahoolduse Arenduskeskus koostöös Sotsiaalministeeriumiga Mustamäe Haiglas (Sütiste tee 19) messi, mis on pühendatud Euroopa puuetega inimeste aastale.

Messi motoks on – MAAILM MEILE KÕIGILE.

Messi eesmärgiks on:

- teadmiste ja info jagamine;
- kontaktide loomine teenuse pakujate ja klientide (teenuse tarbijate) vahel;
- suhtlemisvõimaluste andmine;
- messil tutvustavad abivahendite keskused, rehabilitatsiooni-, hoolekande- ja haridusasutused ja puuetega inimeste, laste ja eakate organisatsioonid nende poolt pakutavaid abivahendeid ning teenuseid, võivad müüa oma kaupu, tutvustada oma tegevust jne.

Paralleelselt messiga toimub vastavalt väljakujunenud tavale ka koolitus. Koolituse teemadeks on 29. 04. 2003:

- rehabilitatsioon;
- kaasav haridus;
- sobiv töö ja töökoht;

30. 04. 2003 korraldame töötoad, mille teemadeks on:

- rehabilitatsiooniasutuste poolt pakutavad teenused ja kliendi rahulolu;
- puudega laps ja rehabilitatsioon, abivahendid;
- abivahend kui hooldaja abimees;
- kool kõigile - kas müüt või tegelikkus;
- töökoht kõigile - kas müüt või tegelikkus.

Ürituse õnnestumine oleneb meist kõigist, seetõttu korralduskomisjon ootab teie kõigi aktiivset kaasalöömist messil nii osalejatena kui kuulajate-vaatajatena.

Lähemat informatsiooni saate telefonil 6457 923 või e-mail s.martin@tallinnlv.ee (Signe Martin).

Soovin kõigile töörohket Euroopa puuetega inimeste aastat, et maailm muutuks sõbralikuks ja elamisväärseks meile kõigile! Kohtumiseni messil!

Kersti Pöldemaa

Avahoolduse Arenduskeskuse direktor

INFOTELEFON

abiks ikka